

УДК 338.262.8:330.46

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ СЦЕНАРІЇВ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ З ПОЗИЦІЙ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Ю. М. Харазішвілі, д.е.н., с.н.с,

В. І. Ляшенко, д.е.н., професор

Міжнародний центр дослідження соціально-економічних

проблем модернізації і розвитку кооперації,

Інститут економіки промисловості НАН України

yuri_mh@ukr.net, slaval@ier.donetsk.ua

В статті розглядається наукове обґрунтування стратегічного планування сценаріїв стратегій розвитку з позицій економічної безпеки через інтегральне оцінювання.

Kharazishvili Y., Lyashenko V. In the article the scientific substantiation of strategic planning scenarios development strategies from the standpoint of economic security through integral evaluation.

Ключові слова: СЦЕНАРІЙ, СТРАТЕГІЯ, ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА.

Keywords: SCRIPT, STRATEGY, ECONOMIC SECURITY.

Стратегічне планування – докладний опис мети, завдань і комплексу заходів щодо реалізації фундаментальних цілей стратегії економічної безпеки [1]. Тому, наукове обґрунтування кількісних орієнтирів індикаторів Стратегій розвитку є необхідним та актуальним.

На жаль, більшість стратегій, які пропонувались в Україні до цього часу, визначали основні напрями та пріоритети реалізації Стратегії через декларування необхідних заходів на кшталт: *забезпечення, підвищення, створення, формування, оновлення, упровадження, удосконалення, залучення та розроблення*. Саме тому такій “декларацийний” підхід не дає чітких, конкретних результатів дії – кількісних стратегічних орієнтирів індикаторів, моніторинг яких дозволив би контролювати процес розвитку визначених напрямів.

Мета статті – наукове обґрунтування кількісних стратегічних орієнтирів складових та індикаторів розвитку для можливих сценаріїв Стратегії соціально-економічної

модернізації. Для відповіді на це питання необхідна розробка інтегрального індексу оцінки шляхом поетапної згортки індикаторів та їхніх порогових значень. Саме відсутність порівняння динаміки інтегральних індексів с інтегральними пороговими значеннями призводить до помилкового висновку щодо його максимізації. Визначення динаміки інтегральних індексів соціально-економічного розвитку та їх відхилень від порогових значень обумовлює необхідні регуляторні дії та дає можливість наукового обґрунтування стратегічних орієнтирів для різних сценаріїв Стратегій розвитку.

Для визначення динаміки інтегральних індексів рівня соціально-економічного розвитку використовуються сучасні досягнення інтегрального оцінювання рівня безпеки [2], а саме: форма інтегрального індексу – *мультиплікативна*, метод нормування – *комбінований*, вагові коефіцієнти – *динамічні*: на основі застосування методу “Головних компонент” та методу “ковзної матриці”, порогові значення – *результати розрахунків із застосуванням комплексу методів з перевагою аналітичних підходів*.

Після отримання динаміки інтегрального індексу стану економічної системи необхідно визначити стратегічну ціль (або декілька цілей, наприклад, для песимістичного, реалістичного та оптимістичного сценаріїв) розвитку в залежності від співвідношення значення інтегрального індексу з інтегральними пороговими значеннями (нижній поріг, нижнє оптимальне, верхнє оптимальне, верхній поріг. Знання стратегічних цілей обумовлює необхідність вирішення завдання декомпозиції інтегрального індексу, тобто завдання синтезу необхідних значень складників та їх індикаторів для знаходження інтегрального індексу у заданих межах за допомогою адаптивних методів регулювання з теорії управління [3].

В якості прикладу наведемо визначені запропонованим підходом стратегічні орієнтири інфраструктурного розвитку Донецької області [4], де стратегічною цілью є зростання рівня інфраструктурного розвитку з нижнього оптимального значення (0,3264) до середині між нижнім та верхнім оптимальними значеннями (0,433) (табл.1).

Таблиця 1

**Стратегічні орієнтири інфраструктурного розвитку
Донецької області***

<i>Індикатори інфраструктурного розвитку</i>	<i>2015 у поч. одиниц.</i>	<i>2015 норм. знач.</i>	<i>2020 норм. знач.</i>	<i>2020 у поч. одиниц.</i>
1. Транспортність ВРП по ЗТ (D), млрд. прив. т. км/\$	3,8638	0,9678	0,9884	1,388
2. Транспортність ВРП по АТ (D), млрд. прив. т. км/\$	2,0009	0,5998	0,6262	1,819
3. Щільність ЗК(S), км/тис. км ²	59,000	0,7866	0,8138	61,036
4. Щільність АД(S), км/тис. км ²	302,00	0,2013	0,2347	352,09
5. Інтенсивність перевезення вантажів АТ(S), тис. т/км	5,5556	0,1234	0,2553	11,490
6. Інтенсивність перевез. пасаж. АТ (S), тис. пас./км	18,518	0,2645	0,3403	23,822
7. Інтенсивність перевез. пасаж. ЗТ (S), тис. пас./км	21,019	0,1401	0,2593	38,893
8. Інтенсивність перевезення вантажів ЗТ (S), тис. т/км	38,217	0,2465	0,3295	51,066

* Розрахунки авторів

У докладі запропоновано адаптивний підхід для наукового обґрунтування стратегічного планування сценаріїв Стратегій соціально-економічного розвитку країни або регіону з позицій економічної безпеки.

Література

1. Горбулін В. П. Стратегічне планування: вирішення проблем національної безпеки. Монографія / В. П. Горбулін, А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2010. – 288 с.
2. Харазішвілі Ю. М. Проблеми інтегрального оцінювання рівня економічної безпеки держави / Ю. М. Харазішвілі, Є. В. Дронь // Банківська справа. – 2015. – № 1 (133). – С. 3–21.
3. Харазішвілі Ю. М. Адаптивний підхід до визначення стратегічних орієнтирів економічної безпеки України // Ю. М. Харазішвілі, Є. В. Дронь // – Економіка України. – 2014. – № 5 (630). – С. 28–45.
4. Харазішвілі Ю. М. Стан, втрати та стратегічні орієнтири інфраструктурного розвитку східних промислових регіонів / Ю. М. Харазішвілі, В. І. Ляшенко. – Економічний вісник Донбасу. Науковий журнал. – 2015. – № 3(41). – С. 27-42.